

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Miljøvernavdelingen

E.C.Dahls g. 10

7468 Trondheim

Tlf. 73 19 90 00 Telefaks 73 19 92 30

Rapport

Nr. 3 - 2016

TITTEL Forvaltningsplan for Eidsvatnet fuglefredningsområde Bjugn kommune 2016-2026	DATO August 2016
FORFATTER/SAKSBEHANDLER Kjersti Misfjord, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag Carina Ulsund, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	ANTALL SIDER 31 (45 med vedlegg)
ANSVARLIG SIGNATUR Stein-Arne Andreassen	OPPLAG 30
EKSTRAKT Rapporten inneholder en forvaltningsplan som skal ivareta verneformålet for Eidsvatnet fuglefredningsområde, samt sikre en forutsigbar og enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, skjøtsel, informasjon og eventuell tilrettelegging. Forvaltningsplanen er delt i to hoveddeler. Den første gir en beskrivelse av naturforholdene, brukerinteresser og forvaltningsmål. Den andre omhandler forvaltningsmessige oppgaver og tiltak. Her gis det en beskrivelse av hvilke tiltak som foreslås i planperioden, kostnadsoverslag samt hvem som er ansvarlig for de ulike tiltakene. De største truslene i Eidsvatnet fuglefredningsområde er koblet til dårlig vannkvalitet, gjengroing og fremmede arter.	

STIKKORD

KEYWORDS

Eidsvatnet fuglefredningsområde Forvaltningsplan Våtmark Eutrofe Sør-Trøndelag fylke	Eidsvatnet bird conservation area Management plan Wetlands Eutrophic Sør-Trøndelag county
--	---

Forvaltningsplan for **Eidsvatnet** **fuglefredningsområde** i Bjugn kommune 2016-2026

Rapp. 3 - 2016

Forord

Eidsvatnet fuglefredningsområde ligger i Bjugn kommune. Området ble vernet ved kongelig resolusjon 23.12.1983, i medhold av naturvernloven. Verneområdet omfatter et naturlig næringsrikt (eutroft) ferskvatn med kantvegetasjon på tilsammen ca. 670 daa. Verneverdiene er knyttet til det rike fuglelivet på vatnet. Spesielt er dette en viktig lokalitet for trekkfugl.

Bakgrunnen for å utarbeide forvaltningsplaner er å få et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. En forvaltningsplan skal gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, eventuell tilrettelegging osv. Det er ikke laget forvaltningsplan for Eidsvatnet tidligere, men det ble laget et forslag til skjøtselsplan i 1987. Eidsvatnet er omgitt av landbruksarealer og har utfordringer med gjengroing. For å kunne si noe om hvordan man skal håndtere disse utfordringene er det nå laget en forvaltningsplan.

Målgruppen for planen er grunneiere, kommunen, annen offentlig forvaltning og besøkende.

Forvaltningsplanen er utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, som har forvaltningsmyndighet for verneområdet. Planen er utarbeidet av Kjersti Misfjord og redigert av Carina Ulsund. Bildene er markert med fotograf.

Oppstart av prosessen med forvaltningsplanen ble kunngjort i brev fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, av 04.01.2016. To merknader fra kunngjøringen ble mottatt, og er tatt med i planen. Forvaltningsplanen ble sendt ut på offentlig høring 21.04.2016.

Innhold

Forord	1
1 Innledning	4
2 Naturmangfoldloven	7
3 Historikk	8
3.1 Verneprosess	8
3.2 Brukshistorie	8
4 Dagens status	8
4.1 Kunnskapsstatus	8
4.2 Verneverdier	9
Artsmangfold	9
Naturtyper	13
Fremmede arter	13
4.3 Vannkvalitet	14
4.4 Bruk av området	15
4.5 Pågående skjøtsel og tiltak	16
5 Trusler mot verneverdiene	17
5.1 Innenfor vernegrensen	17
5.2 Utenfor vernegrensen	17
6 Forvaltning av Eidsvatnet fuglefredningsområde	18
6.1 Bevaringsmål, planlagte tiltak og skjøtsel	19
6.2 Retningslinjer for brukerinteresser	20
Landbruk	20
Bygninger og tekniske inngrep	22
Turisme, friluftsliv og jakt	22
Motorisert ferdsel	25
Undervisning, informasjon og formidling	26
6.3 Oppsyn og administrasjon	26
Skjøtsel og tiltak	27
Informasjon og formidling	27
Generelle retningslinjer for saksbehandling	28
Utenforliggende virksomhet	28
Oppfølging av ulovligheter – håndtering og sanksjoner	29
Forvaltningsmyndigheter	30

7 Kilder.....	31
Vedlegg:	i
Vedlegg 1 - Verneforskrift for Eidsvatnet fuglefredningsområde.....	ii
Vedlegg 2 – Spesielle skjønnsforutsetninger	iv
Vedlegg 3 - Grunneiere.....	v
Vedlegg 4 – Naturtyper og artsmangfold.....	vi
Vedlegg 5 - Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk.....	viii
Vedlegg 6 – Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag og fremdriftsplan	xi
Vedlegg 7 – Begrepsforklaring.....	xii
Bevaringsmål og bevaringsmålobjekt	xii
Tilstandsklasser	xii
NiN trinndeling.....	xii
Tiltak.....	xii
Vedlegg 8 – Vernekart for Eidsvatnet fuglefredningsområde	xiii
Vedlegg 9 – Plakat for Eidsvatnet	xiii

1 Innledning

Eidsvatnet fuglefredningsområde i Bjugn kommune ble fredet ved kongelig resolusjon den 23. desember 1983 i medhold av naturvernloven (lov av naturvern av 19.juni 1970 nr. 63). Det ble utarbeidet et utkast til skjøtselsplan i desember 1987. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er forvaltningsmyndighet for fuglefredningsområdet.

Formålet med fredningen er å bevare et rikt og interessant fugleliv og en viktig trekklokalitet for fugl.

Forvaltningsplanens mål er å gi retningslinjer for bevaringen av naturmiljøet i Eidsvatnet fuglefredningsområde i tråd med verneformålet, og de rammene som er gitt i verneforskriften. Rundt verneområdet er det stor aktivitet med flere grunneiere, aktiv landbruksdrift og besøkende. Denne forvaltningsplanen skal være et hjelpemiddel til å tolke verneforskriften slik at grunneiere og andre kan bevare Eidsvatnet fuglefredningsområde på en best mulig måte. Det tas sikte på å revidere forvaltningsplanen om 10 år.

Figur 1. Utsikt over Eidsvatnet. Foto: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Eidsvatnet fuglefredningsområde ligger sør i Bjugn kommune, mellom Botngård og Høybakken/Stjørn. Verneområdet omfatter både land- og vannarealer på tilsammen ca. 670 daa, hvor hele 650 daa er vannareal. Selve Eidsvatnet er et 2,2 km langstrakt vatn, og ligger ca. 10 meter over havet. Nedbørsfeltet er 12,2 km², hvor 30 % av dette består av landbruksarealer. 34 gårdsbruk var registrert i nedbørsfeltet i 1998. Eidsvatnet har flere innløpsbekker mens Eidselva renner ut fra vatnet og har sitt utløp i Stjørnfjorden. Eidsvatnet er spesielt grunt i nordområdet, mens det er djupere i sør-vestenden. På vestsiden av vatnet finnes det bratte bergpartier med løvskog og furuskog, mens de andre deler av vatnet grenser mot jordbruksarealer. Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone og i klar oseenisk seksjon. Denne inndelingen baserer seg på en oppdeling av Norge i nedbørssoner fra vest mot øst, og temperatursoner fra sør mot nord (Moen, A. 1998). Størsteparten av verneområdet er dekket av marine avsetninger, mens berggrunnen i sør-vest er av polymikt konglomerat og amfibolitt (NGU 06.01.2015). Både klima og geologien er med på å gi grunnlaget for et verdifullt område.

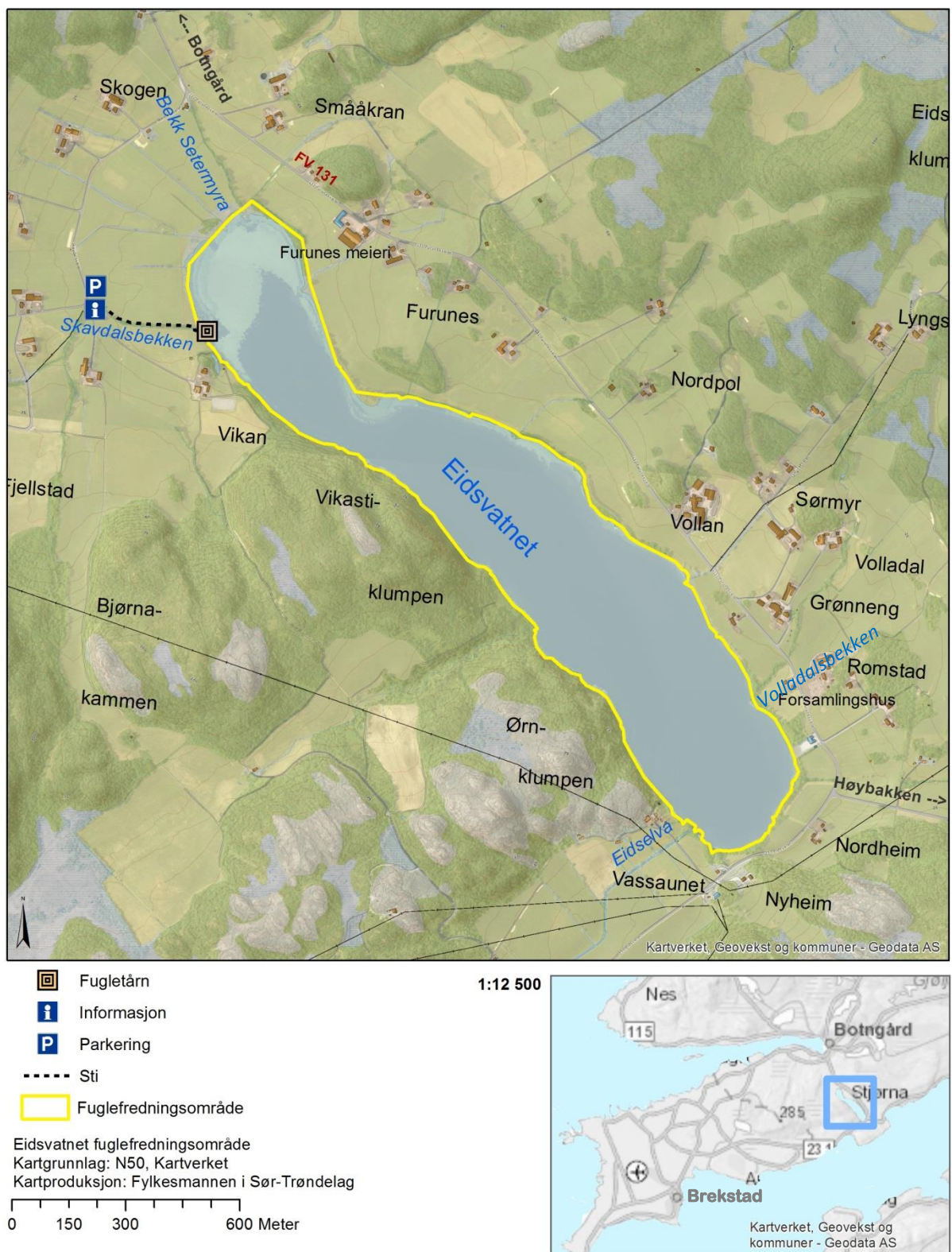
Eidsvatnet er et eutroft ferskvatn, som vil si at vatnet har et høyt næringsinnhold. Eidsvatnet har både et naturlig høyt næringsinnhold, samt at vannet blir tilført mye næringsstoffer fra utslipp og avrenning fra omliggende jordbruksarealer. Eutrofe vatn kommer under naturtypen rik kulturlandskapssjø, som omfatter både mesotrofe (svakt eutrofe) og eutrofe vatn. Felles for eutrofe ferskvatn er et rikt plante- og dyreliv og en høy biologisk produksjon. Kombinasjonen av marine avsetninger og landbrukets påvirkning gjennom flere år har gjort Eidsvatnet særlig næringsrikt. Dette gir en rik vannvegetasjon, med takrør og flytebladvegetasjon, som igjen gjør området til et verdifullt beiteområde for fugl. Området er viktig for flere vannfugler, spesielt som raste- og hvileplass under vår- og høsttrekk. De fleste eutrofe innsjøer i Norge finnes på sør- og østlandet. Eidsvatnet blir derfor, sammen med Litlvatnet i Agdenes, regionalt viktige næringsrike ferskvatn i Midt-Norge.

Vannkvaliteten i Eidsvatnet er under overvåking og tilstanden er undersøkt gjennom flere år. Resultatene viser at vatnet er av dårlig kvalitet på grunn av eutrofiering (overgjødsling) som kommer av avrenning fra dyrket mark og spredte kloakkavløp. I arbeidet med vanddirektivet har Bjugn kommune i samarbeid med Nordre Fosen vannområde igangsatt undersøkelse av Eidsvatnet med syv tilløpsbekker og Eidselva.

Viktigheten av området i forhold til fugleliv kan ses i sammenheng med det nærliggende våtmarkssystemet i Ørland. Ørlandet våtmarkssystem har RAMSAR-status (internasjonalt viktige våtmarksområder) og består av flere verneområder som er spesielt viktige for fugl.

Figur 2. Utsikt fra sør. Foto: Terje Domaas.

Figur 3. Oversiktskart over verneområdet. Vernegrensa for fuglefredningsområdet er markert med gult.

2 Naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal miljørettprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfold så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdier i Eidsvatnet fuglefredningsområde bygger på ulike undersøkelser og registreringer (se under kapittel 4 - Dagens status). Eidsvatnet er et av få næringsrike ferskvatn i regionen, og er et særlig viktig område for trekkfugl. Fylkesmannen har vurdert forvaltningsplanens effekt på naturverdiene. Virksomhet som pågår i området per i dag omtales i kapittel 6.2 Retningslinjer for brukerinteresser. Retningslinjene som er omtalt i forvaltningsplanen er skrevet med utgangspunkt i verneforskriften og dens rammer for hvilke aktiviteter som er tillatt og ikke, samt skjønnsavtalen etter vernet.

Ut i fra dagens kunnskap om artene og naturtypene i området vil de aktiviteter som er i henhold til verneforskriften kunne videreføres uten å påvirke verneverdiene i området. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i verneområdet. Fylkesmannen vurderer det slik at forvaltningsplanen med de retningslinjer som er foreslått, er positive for artene og naturtypene i Eidsvatnet fuglefredningsområde, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for retningslinjene i forvaltningsplanen er naturfaglige undersøkelser og artsregistreringer gjort over flere år både før og etter vernevedtak. På denne bakgrunn mener Fylkesmannen at det foreligger nok kunnskap om effekten av retningslinjene og foreslåtte tiltak til å kunne si at føre-var-prinsippet ikke trenger å tillegges særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

I forbindelse med forvaltningsplanen er det utarbeidet nærmere bevaringsmål for ulike naturkvaliteter som grunnlag for overvåking av naturtilstanden i området. Dette vil gi et styrket grunnlag for å kunne vurdere samlet belastning av ulike aktiviteter og tiltak i verneområdet, jf. naturmangfoldloven § 10.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og forvaltningsplanens tiltak ikke vil ha negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem.

Prinsippene i § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder vil det være aktuelt å vurdere i forbindelse med skjøtsel og tilrettelegging i verneområdet.

3 Historikk

3.1 Verneprosess

Eidsvatnet fuglefredningsområde var et av 20 områder som ble vurdert i «Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag», av 1979. Arbeidet med planen ble startet opp i januar 1978 og var et ledd i daværende Miljøverndepartementets serie av verneplaner for ulike naturtyper. Verneplanene ble utarbeidet fylkesvis og i regi av Fylkesmannen.

Eidsvatnet ble vernet som fuglefredningsområde 23. desember 1983, i medhold av naturvernloven.

3.2 Brukshistorie

Det er tegn på at det allerede fra steinalderen var aktivitet i området, men det er ingen registrerte kulturminner innenfor verneområdet. Områdets jordkvaliteter med marin leire gjør det spesielt egnet til å drive jordbruk. Dette har ført til at området har vært et attraktivt jordbruksareal over lengere tid. Effektiviseringen av landbruket har i stor grad påvirket Eidsvatnet. Bruk av natur- og kunstgjødning har ført til avrenning til vatnet og gjort det mer næringsrikt. Eidsvatnet har også blitt direkte berørt av landbruket ved at vannstanden er senket med ca. 1,2 meter, for å utvide landarealene til jordbruk. Dette har skjedd to ganger hvor det sist skjedde i 1948. Trolig har det vært noe forurensing fra arbeid med halmluting og fra grassiloanlegg.

Nedlagte Furunes meieri ligger ved nord-østsiden av vatnet. Meieriet var i drift fra 1898 til de innstilte driften i 1977. Det var i denne perioden utslipp fra meieriet av blant annet myse.

4 Dagens status

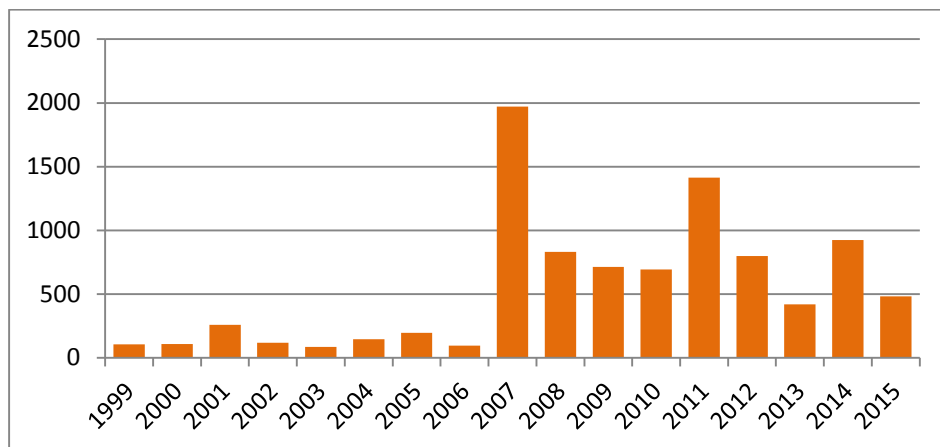
4.1 Kunnskapsstatus

Det finnes flere rapporter om naturverdiene i verneområdet. Disse omhandler for det meste fuglelivet på vatnet i tillegg til tilstandsundersøkelser av vatnet. Samtlige undersøkelser er listet opp i kildehenvisningen. I Bjugn kommune er det gjort kartlegginger av biologisk mangfold, Prestø og Lyngstad, hvor Eidsvatnet er beskrevet.

Det er klart gjort mest observasjoner og undersøkelser på fugl. Andre artsgrupper er dårlig representert, og generelt kan man si at disse har mangelfull kunnskap. Hovedformålet med vernet er fugl og dette er det svært god kunnskap om. Det er ofte knyttet botaniske verdier til eutrofe vatn, og det kan være aktuelt å gjøre en kartlegging av disse i Eidsvatnet. Det er ikke gjort naturtypekartlegging i verneområdet etter NiN-systemet.

Det har de siste 10 årene vært stor aktivitet med registreringer av fugl. Mellom 400-2000 observasjoner er registrert per år. I figuren under kan man se antall fugleobservasjoner fordelt på år, hentet fra Artskart. Antall fugler kan være flere. I 2011 ble det utført systematiske fugletellinger av Statens naturoppsyn i Eidsvatnet fuglefredningsområde, på oppdrag fra Fylkesmannen. Disse ligger i

artsobservasjoner, under prosjekt «Statens naturoppsyn» og lokalitetsnavn «Eidsvatnet fuglefredningsområde».

Figur 4. Antall observasjoner av fugl per år. Artsobservasjoner startet opp i 2007, og derfor er det lite som er registrert i årene før dette. Man kan likevel registrere observasjoner som er gjort tidligere år. I 2011 ble det gjort ukentlige tellinger i regi av Fylkesmannen, og derfor er tallet noe høyere dette året. Tallene er hentet fra Artskart.

4.2 Verneverdier

Artsmangfold

Fugl

Ca. 150 ulike fuglearter er per dags dato registrert i Eidsvatnet fuglefredningsområde (Artskart). Det ble i 1976 gjort en større ornitologisk registrering hvor det ble registrert fuglearter gjennom året, fra slutten av mars til slutten av oktober (Hindrum og Rygh). I denne rapporten ble det registrert 78 ulike arter. I rapporten er det vist frem at Eidsvatnet har sin viktigste funksjon for våtmarksfugl på trekk og streif til og fra hekkelokaliteter. I tillegg har Eidsvatnet funksjon som hekkelokalitet, myte- og som beiteplass for arter som hekker i nærheten. Vatnet er en funksjonell del av Ørlandet våtmarkssystem og kan i perioder ha betydelig mengder våtmarksfugl. Enkelte arter opptrer i store antall, som stokkand, kvinand, toppand, bergand og sangsvane. Sjeldne og kravstore arter benytter også området, med arter som knekkand, snadderand, taffeland, stjertand, amerikakrikkand, stivhaleand og lappfiskand. Flere rødlista fuglearter kan observeres på Eidsvatnet og ei oppstilling av registrerte rødlistearter kan ses i vedlegg 4.

Figur 5. Med en gang åpent vannspeil kommer til syne om våren er fuglene her. Blant annet sangsvana bruker isen til hvile.
Foto: Terje Domaas

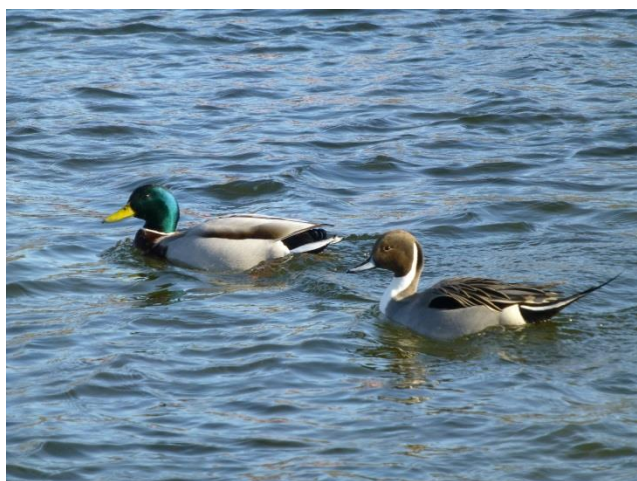
Gjennom året har Eidsvatnet stor variasjon i fuglearter og antall av hver art. Man finner ulike artssammensetninger på vår, sommer, høst og vinter. Så snart isen forsvinner fra vatnet kommer de første fuglene som sangsvane og stokkand. Så lenge vatnet er isfritt er vatnet et attraktivt område for fugl. Noen arter finnes året rundt, men varierer i antall gjennom året. Eksempelvis kan man finne mye krikkand i september og toppand i mai og oktober, mens resten av året er de ikke like tallrike.

I tillegg til vannfugler er det en rekke andre arter som benytter seg av området. Vadefugler som vipe, tjeld, brushøns, rødstilk, gluttsnipe, strandsnipe og enkeltbekkasin. Spurvefugler har sitt tilhold i kantskogen, i tillegg er flere måkearter innom området.

Dykkender og gressender fordeler seg ulikt på vatnet avhengig av hvilken vegetasjon det beites på. Gressendene holder seg nærmest land på de mest grunne områdene, mens dykkender finnes der hvor det er litt dypere, se figur 8.

Figur 6. Sangsvaner kan opptre i store mengder på våren. Foto: Terje Domaas.

Figur 7. Stokkand til venstre og stjertand til høyre, er arter som ofte ses svømmende på Eidsvatnet. Foto: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Figur 8. Viktige områder for ender i Eidsvatnet (digitalisert fra Hindrum og Rygh 1977). Dykkender og gressender fordeler seg ulikt, men knytter seg hovedsakelig til de grunne områdene av vatnet.

Øvrig fauna

Følgende pattedyrarter er registrert ved Eidsvatnet: rødrev, grevling, oter og vannspissmus. I tillegg er hjortevilt vanlig i området.

Eidselva har tidligere vært et viktig sjøørretvassdrag, og det finnes enda noe sjøørret i Eidsvatnet. Eutrofiering, mangel på hensiktsmessige gyteområder og utkonkurrering fra gjedde har ført til at sjøørretbestanden er liten. Den dominerende fiskearten i dag er gjedde. Det fins ingen konkrete opplysninger på når gjedda ble satt ut i Eidsvatnet. Bergan (2014) nevner i sin rapport at fisken trolig ble satt ut på 1800-tallet, men lokale har hørt at den stammer fra tiden rundt fru Inger til Austrått (ca. 1475-

1555). Det ble gitt tillatelse til utsetting av villfanget innlandsørret i Eidsvatnet i perioden 2004-2006. En annen årsak til den reduserte sjørretbestanden kan være kulverten under fylkesvei 231. Kulverten er bred og helt flat, og ved liten vannføring er det ikke mulig for fisk å svømme gjennom den.

Andre arter som man også finner i Eidsvatnet er ål samt et mangfold av insekter, bunndyr og plankton, som er vanlig i eutrofe vatn. Men det er gjort lite undersøkelser av disse artsgruppene i Eidsvatnet.

To arter blågrønnalger er registrert under vannovervåking (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1998): *Anabaena circinalis* og *Gomphosphaeria naegeliana*. Disse kan blomstre opp i store mengder, og kan da påvirke vannkvaliteten negativt.

Flora

Forholdene i det eutrofe ferskvatnet gjør at flere krevende plantearter trives her, og det forekommer ofte en rekke truede undervannsplanter til slike vatn. På sør-vestsiden av Eidsvatnet er det noe skog, hovedsakelig av or og vier, mens det rundt resten av vatnet er flekkvis med kantskog. Vannvegetasjon er et viktig element i fuglefredningsområdet. Et belte med takrør som er delvis uti vatnet dekker mye av vannlinja. Dette er et viktig gjemested for enkelte fuglearter. Innenfor takrørbeltet er det steder med elvesnelle, sumpsivaks, og andre starr og grasarter. Dette plantesamfunnet er mest utviklet i nordenden av vatnet. Andre interessante plantearter registrert i vatnet er blant annet vassgro og kjempepiggeknepp (Prestø & Lyngstad 2002). Det finnes også en del flytebladvegetasjon som nøkkerose. Det har de siste årene vært en økende grad av flytebladvegetasjon. Dette kan ses på serie med satellittbilder i figur 11.

Naturtyper

Rike kulturlandskapssjøer

Rik kulturlandskapssjø er ferskvatn som er relativt kalk- og næringsrikt. Dette er en av de mest artsrike typer ferskvatn i Norge og er et viktig habitat for en rekke planter og dyr som krever høyt næringsinnhold og en spesiell kjemisk sammensetning i vatnet. Vatnet kjennetegnes ofte ved sin beliggenhet i kulturlandskapet og sin rike vegetasjon med høyvokste sivbelter.

Denne naturtypen er regionalt sjelden blant annet på grunn av stor negativ påvirkning fra omgivelser. Avrenning fra landbruket truer denne naturtypen da dette gjerne fører til algeoppblomstring og økt gjengroing. Andre trusler kan være inngrep som utfyllinger og senkning av vatn.

Fremmede arter

Det er noen svartelista arter registrert i området. Kanadagås ble i sin tid utsatt og observeres stadig. Stivhaleand var observert i 2004 og polargås ble observert vinteren 2007/2008.

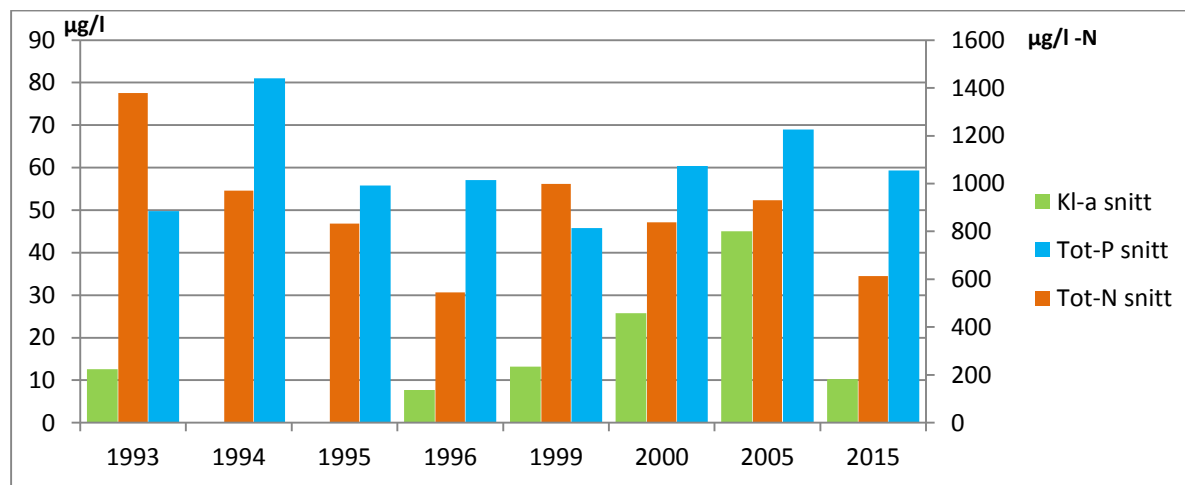
Gjedde er satt ut i Eidsvatnet trolig på 1800-tallet (Bergan 2014) og finnes fortsatt her. Gjedde er naturlig utbredt i deler av Norge, men ikke i Sør-Trøndelag. Dette gjør at den ikke er satt opp på norsk svarteliste, men er likevel en fremmed art i Eidsvatnet. Den er trolig satt ut for å brukes som matfisk, men påvirker vatnet negativt ved å redusere stedegne fiskebestander, særlig ørretbestander. Den kan

også være en konkurrent til fugler ved næringssøk. Gjeddebestanden har små individer, men den er levedyktig (Klausen 2016).

4.3 Vannkvalitet

Det er gjennom flere år gjennomført vannovervåking av Eidsvatnet, senest i 2015. I undersøkelser gjort i Eidsvatnet i perioden 1993-2015, er vannkvaliteten målt til å være svært dårlig (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1998, Greipsland et al 2016 og Klausen 2016). Det er gjennom vannforskriften mål om at alt vatn skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Trolig har det vært enda dårligere vannkvalitet i årene før vannovervåkingen startet pga. utslipp fra meieriet og avrenning av gjødsel. Det kan se ut til at det har skjedd en bedring av vannkvaliteten de siste 10-15 årene, men vannkvaliteten er fortsatt dårlig.

Vatnet er klassifisert som en middels stor moderat kalkrik humøs innsjø, og grenseverdiene for vannkvalitet er tilpasset dette. I figur 9 vises målinger av ulike støtteparametere tatt i Eidsvatnet gjennom flere år. Dette er vist som gjennomsnittsverdier. I resultatene fra undersøkelsen gjort i 2015 er klorofyll a målt til moderat tilstand, nitrogen målt til god tilstand, og svært dårlig tilstand er målt for fosfor (Greipsland et al 2016 og Klausen 2016). 80 % av fosfortapet skjer via drengroftene og kommer i stor grad fra avrenning fra fulldyrka mark, i middels grad fra spredt avløp og som noe avrenning fra utmark. Flere av bekkene har høye konsentrasjoner av fosfor og nitrogen, slik som Bekk setermyra og bekk ved Furunes meieri. Den nordligste enden har dårligere vannkvalitet enn midten og sørenden av vatnet. I tillegg skjer det en forverring av kvaliteten utover sommeren og høsten (Klausen 2016). Gjerdde er en negativ biologisk påvirkning på grunn av at det er en fremmed art i området. Fra tidligere år skiller 2015 seg ut med bedre vannkvalitet, både for klorofyll-a, fosfor og nitrogen. Likevel er det bare nitrogen som er målt til å være innenfor det som kreves for god vanntilstand.

Figur 9. Ulike støtteparametere for vanntilstand har blitt målt gjennom flere år i Eidsvatnet. For å oppnå god tilstand for vanntypen i Eidsvatnet skal klorofyll-a være mindre enn 10,5 µg/l, Tot-P under 20 µg/l og Tot-N under 775 µg/l (Greipsland et al 2016). Det er ikke gjort måling av klorofyll-a i 1994 og 1995. Grafen er basert på gjennomsnittsverdier av de registrerte dataene hentet fra vannmiljø.no.

Eidsvatnet er en del av Nordre Fosen vannområde. Det er gjennom vannområdet og kommunen planlagt en rekke tiltak for å bedre vannkvaliteten. Fleste av disse er tiltak som skal gjøres i regi av Bjugn kommune. I tillegg planlegges det kartlegging og registrering av avløp i nedslagsfeltet til Eidsvatnet (vann-nett.no).

4.4 Bruk av området

Verneområdet er for det meste omgitt av landbruksarealer. Det er noe avrenning fra disse områdene ut i vatnet. I 2005 ble det i regi av forvaltningsmyndigheten bygget et fugletårn i tilknytning Eidsvatnet. Dette ligger utenfor verneområdet på nord-vestsiden av vatnet. Anlegget benyttes av en del fugleinteresserte. I tillegg blir området brukt som friluftslivsområde.

I verneforskriften er det tillatt med opprensning av eksisterende grøfter og kanaler. Det er tidligere gitt tillatelse til sanduttak fra utløpet av Volladalsbekken som renner ut i Eidsvatnet. Ved Vollan er det en utfylling med sprengstein som ligger ut i vatnet.

Siden det meste av verneområdet er dekket av vatn er ferdselen inne i verneområdet noe begrenset. Noe fritidsfiske foregår, som grunneier har rett til.

Figur 10. Fugletårnet gir god utsikt over det meste av vatnet og er godt besøkt. Foto: Kjersti Misfjord.

4.5 Pågående skjøtsel og tiltak

Det er ingen pågående skjøtselstiltak per i dag. Det er oppført et fugletårn her i 2005, og dette krever noe vedlikehold. I tillegg er det opparbeidet parkering med informasjonstavle og sti ned til fugletårnet.

Figur 11. Satellittbildene viser utviklingen som har skjedd rundt Eidsvatnet fra 1969 til 2013. Allerede i 1969 var det meste av områdene rundt vatnet oppdyrket. I 2013 ser man at norddelen av vatnet har vesentlig mer flytebladvegetasjon.

5 Trusler mot verneverdiene

Alt som kan endre de kvalitetene som finnes inne i verneområdet kan ses på som trusler mot verneverdiene. I forvaltningen legges det vekt på de trusler som vil påvirke verdiene som er satt i verneformålet.

5.1 Innenfor vernegrensen

Vannkvalitet i Eidsvatnet er svært dårlig. Hovedårsaken til den dårlige kvaliteten er avrenning fra omkringliggende jordbruksarealer og spredte kloakkavløp. Økning av tilførte næringsstoffer kan føre til algeoppblomstring og videre til gjengroing av vatnet. Fra satellittbilde 2013 er det tydelig mer flytebladvegetasjon på Eidsvatnet enn forutgående år (figur 11). Økningen av flytebladvegetasjon er et tegn på gjengroing. Dette skjer i de grunne områdene av vatnet, slik som i nordenden. Her vil vegetasjonen lett kunne vokse seg utover i vatnet. På lang sikt kan etablering av slik vegetasjon utvikle seg til sump og myr, og store deler av vatnet vil gro igjen. For fuglelivet er det viktig at det finnes åpent vannspeil hvor fuglene kan beite og hvile. En bedring av vannkvaliteten er nødvendig for å sikre leveområdene for fugl.

Gjedde er en fremmed art i Eidsvatnet, som har etablert en levedyktig bestand. Denne fortrenger andre fiskearter, i tillegg vil den endre artssammensetningen i vatnet. Dette kan gi negative konsekvenser for beitende fugl.

Kanadagås er en svartelistet art i Norge. Den har tilhold ved vatn og vassdrag og kan fortrenge andre arter. Det er stort sett årlige observasjoner av kanadagås, men ikke i store antall. Så den er trolig ingen stor trussel for verneverdiene i Eidsvatnet per i dag.

5.2 Utenfor vernegrensen

Siden store deler av nedbørsfeltet til Eidsvatnet ligger utenfor verneområdet vil vatnet i stor grad bli påvirket av det som skjer utenfor vernegrensen. Det er flere bekker som renner inn i Eidsvatnet, og vannkvaliteten i disse vil påvirke vannkvaliteten i Eidsvatnet. Flere av bekkene renner gjennom landbruksareal og har mangelfull kantsone. Vatnet i bekken fører med seg næringsstoffer fra gjødsle mark ut i vatnet. Avrenning fra andre landbruksarealer og spredte avløp fra boliger i nedbørsfeltet til Eidsvatnet kan være negativt for verneområdet.

Oppdyrking av arealer som i dag er skog vil kunne føre til mer erosjon og mulig økt eutrofiering som vil virke negativt på vatnet.

Noe av kantskogen rundt vatnet står utenfor vernegrensa. Dette er et viktig område da kantvegetasjon har en viktig funksjon med å hindre næringsstoffer å renne ut i vatnet. I tillegg har flere fuglearter tilhold i tett kantvegetasjon. Hogst av kantskogen som er utenfor vernegrensa vil være negativt for Eidsvatnet.

I området mellom Botngård og Høybakken er det registrert en rekke fremmede plantearter, for eksempel kjempespringfrø, kjempeslirekne, platanlønn og rynkerose. I nærhet til vatnet går det en vei,

som fungerer som korridorer for spredning av fremmede plantearter, der hvor aktivitet langs veien sprer frø fra fremmede planter. Disse kan også spres langs bekker som går inn til vatnet. Om det skjer en økt spredning av fremmede arter i Bjugn, er det sannsynlig at disse også vil nå Eidsvatnet. Mink er en uønsket art i Norge, som er kjent i området. Mink kan gjøre stor skade på fuglelivet i Eidsvatnet som egg- og kyllingpredator.

I Ørland kommune ligger forsvarets hovedflystasjon. Denne er under utvidelse og fra høsten 2017 vil det bli økt trafikk med støyende jagerfly. I nærheten av flystasjonen ligger viktige fugleområder med Ramsar-status. Det er usikkert hvordan fuglene der vil reagere på økt trafikk. En mulighet er at de tar i bruk våtmarksområder i nærheten, og da kan Eidsvatnet være et område som kan få en økning av besøkende fugler.

I fremtiden kan endringer i klima være en påvirkende faktor for verneområdet. Økt nedbør kan føre til flommer, økt avrenning og forsøpling.

6 Forvaltning av Eidsvatnet fuglefredningsområde

Miljødirektoratet har laget et rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014), som omhandler saksbehandling ved utøvelse av myndighet etter verneforskrifter.

En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. Den skal samtidig sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, eventuell tilrettelegging osv. En forvaltningsplan er ikke et juridisk bindende dokument, men gir retningslinjer for forvaltningen av området i henhold til verneforskriften. Verneforskriften bestemmer hva som er og som ikke er tillatt i verneområdet.

Forskrift om vern av Eidsvatnet fuglefredningsområde er hjemlet i naturvernloven. Den 1. juli 2009 trådte naturmangfoldloven i kraft og naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven er opphevet gjelder verneforskriften vedtatt i medhold av den, inntil kongen bestemmer noe annet, jf. naturmangfoldloven § 77, første punkt.

Dersom det skal søkes dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften kap. XI, skal søknaden vurderes etter naturmangfoldloven sin dispensasjonsbestemmelse i § 48. Verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse er satt ut av kraft, jf. naturmangfoldloven § 77, annet punkt. Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

Klima- og miljødepartementet har laget en veileder om naturmangfoldloven kapittel II, «Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk»(T-1554 2016). Denne omtaler hvordan bestemmelsene skal forstås og hvordan de skal brukes i offentlig beslutningstaking. Kapittel II i naturmangfoldloven inneholder

alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk. Dette inkluderer forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter som også gjelder innenfor fuglefredningsområdet. I tillegg fremgår det av naturmangfoldloven § 7 at ved utøving av offentlig myndighet skal prinsippene § 8-12 legges til grunn som retningslinjer. Det stilles krav til at vurderingen skal fremgå av vedtaket. Dette har betydning ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

6.1 Bevaringsmål, planlagte tiltak og skjøtsel

Hovedformålet med forvaltningen av Eidsvatnet fuglefredningsområde er å opprettholde verneformålet, som er å bevare et rikt og interessant fugleliv og en viktig trekklokalitet for vannfugl. Siden området ble vernet i 1983 har det skjedd noe gjengroing. Et vatn med åpne vannspeil er viktig for fuglene som kommer for å beite og raste.

De største truslene i Eidsvatnet fuglefredningsområde er koblet til dårlig vannkvalitet, gjengroing og fremmede arter. Det er derfor satt følgende bevaringsmål:

Bevaringsmål 1:

«Eidsvatnet skal ikke ha økt gjengroing.»

Dette skal oppnås ved at tilstandsvariabelen Areal PRAR skal være god. Dette måles ved arealmåling av satellittbilder. Størstedelen av Eidsvatnet skal ha åpent vannspeil og på denne måten kunne sikre funksjonsområder for våtmarksfugl.

Dette skal oppnås ved at tilstandsvariabelen Eutrofieringstilstand EU viser middels til god tilstand. Dette skal måles ved overvåkning av eutrofieringsarter over tid.

Gjennom forvaltning av vannforskriften har Eidsvatnet som miljømål at det skal oppnås minst god økologisk og kjemisk tilstand innen 2021. Det må gjøres tiltak for at dette skal oppfylles, noe som følges opp av vannområde Nordre Fosen og Bjugn kommune.

Aktuelle tiltak:

- Opprettelse av kantvegetasjon der det trengs
- Fjerne flytebladvegetasjon
- Fortsette overvåkning av Eidsvatnet og tilførselsbekkene (inkludere suspendert stoff i overvåkningen). Det bør også tas prøver på vinteren.
- Utføre bedre kartlegging av spredt avløp. Kunnskap om dagens status er nødvendig for å starte arbeidet med oppgradering av eldre løsninger.
- Redusert gjødsling rundt Eidsvatnet
- Rensdammer

Bevaringsmål 2:

«Bestanden av fremmede arter i Eidsvatnet skal ikke økes»

Dette skal oppnås ved at tilstandsvariabel FA Fremmedartsinnslag skal være Middels til God. Den mest ønskelige tilstanden til Eidsvatnet er selvfølgelig at tilstanden skal være god. Men siden det ser ut til at det blir nærmest umulig å bli kvitt gjeddebestanden helt fra vatnet, er det mest realistisk å sette seg et mål om at gjeddebestanden ikke skal økes og spres.

Aktuelle tiltak:

- Informasjonstiltak mot spredning av gjedde til nærliggende vannforekomster. (Det er svært vanskelig å bli kvitt gjedda for godt i Eidsvatnet. Den eneste metoden som kan brukes for å bli kvitt den helt er å rotenonbehandle vatnet. Men det er uaktuelt da dette er et verneområde og fisk er ikke en del av verneformålet.)

I vedlegg 5 står det mer detaljert beskrevet om bevaringsmålene og konkrete målsetninger. Etter hvert vil disse inngå i fagsystemet NatStat. Planlagte tiltak for å oppfylle bevaringsmålene er listet opp i vedlegg 6 med stipulerte kostnader.

Figur 12. Sangsvaner flyr avgårde om man kommer for nærme. Foto: Terje Domaas.

6.2 Retningslinjer for brukerinteresser

Verneforskriften er gjengitt i sin helhet i vedlegg 1. I vernebestemmelsene fremgår det hvilke aktiviteter og tiltak som er tillatt og hva som ikke er tillatt, og hva som krever dispensasjon ved søknad. I forbindelse med erstatningsoppgjøret ble partene enige om de bestemmelser som ligger i vedlegg 2.

Brukerinteressene i Eidsvatnet knytter seg hovedsakelig til landbruk og friluftsliv.

Om det er usikkerhet rundt om et tiltak er tillatt eller ikke så oppfordres det til å kontakte forvaltningsmyndigheten.

Landbruk

IV-2: Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø, som f.eks. bygging av veier, nydyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak eller oppfylling av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningsmidler, henleggelse av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.

Det meste av verneområdet er omgitt av landbruksarealer, noe som dekker 30 % av nedbørsfeltet til Eidsvatnet. Dette gjør at Eidsvatnet blir sterkt påvirket av landbruksforurensning med tilsig av næringsstoffer, som gjør vatnet ekstra næringsrikt. Ved jevn tilførsel av næringsstoffer er det stor fare for algeoppblomstring og deretter gjengroing. For å redusere utslipp må punktutslipp fra kloakk og avrenning av næringsstoffer begrenses. Tiltak kan være reduksjon av gjødselforbruket, endret gjødselrutiner, utbedring av gjødselkjellere og infiltrasjon av avløp. Men det kan ikke legges ny utslippsledninger for kloakk fra bebyggelse eller gårdsbruk, som ender i vatnet. Ved spredning av natur- og kunstgjødsel på markene bør det vises forsiktighet ned mot vatnet. Det skal ikke spres inn i verneområdet og det bør vises hensyn til verneområdet om det spres i nærheten. Dette gjelder også dersom det skal brukes plantevernmidler på markene. De landområder som er innenfor vernegrensa kan ikke dyrkes opp, slik at det ikke er mulig å utvide landbruksarealene ned mot vatnet.

V-3: Bestemmelsene i punkt 4 er ikke til hinder for: Opprensning av eksisterende grøfter og kanaler.

VI-3: Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til: Etablering av nye grøfteavløp for drenering av tilgrensede arealer.

Det kan ikke lages nye grøfter eller dreneringsgrøfter i verneområdet. Eksisterende grøfter og kanaler kan man renske ut slik at de fortsatt har sin funksjon. Det bør da vises forsiktighet og ikke endre størrelsen på grøfta. Forvaltningsmyndighet kan etter søknad gi tillatelse til etablering av nye grøfteavløp, men bare for drenering av arealer utenfor verneområdet, jf. VI-3. Dersom det gjøres en oppgrøfting av tidligere dyrket areal er det åpent for å flytte grøfteløpet. Dette etter avtale i skjønnet. Man kan la drenering fra nydyrket mark utenfor verneområdet gå ut i eksisterende bekker og grøfter.

Kantvegetasjonen langs vatnet har en viktig funksjon for å begrense erosjon og næringstilførsel i vatnet. I tillegg fungerer kantvegetasjonen som beskyttelse av fuglelivet mot forstyrrelser fra vei, boliger og landbruksaktivitet. Snauhogst av etablerte vegetasjonssoner er ikke tillatt, jf. § 11 i vannressursloven. Dersom det ønskes å gjøre inngrep i kantvegetasjonen, som hogst eller uttynning av må det søkes dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten, da fjerning av kantskog kan forringe fuglers livsmiljø. Vegetasjon skal bare fjernes dersom det ikke er til skade for verneformålet.

Det er ikke kjent om det foregår beite inne i verneområdet. I så fall har grunneiere beiterett i det omfang som da verneområdet ble opprettet.

Skjønnsbestemmelse: Grunneiere har rett til å ta opp åkerstein som blir henlagt langs vatnet for eget bruk.

Retten til uttak av sand og stein er såkalt gårdsbehovsrett, og er således ikke strengt avgrenset til støpesand og vedlikehold av veier, men kan også benyttes til andre tilsvarende behov på gården. Derimot omfatter ikke retten til uttak av stein og sand fra det fredete området rett til ombygging av ridebane m.v.

I utgangspunktet kan man ikke ta ut sand eller stein fra verneområdet. Gjennom skjønnsbestemmelsen er det åpnet for at grunneier kan gjøre dette. Uttak er ment til å skje i liten skala, og dersom det tas opp sand eller stein må dette brukes til formål på gårdsdrifta som til støpesand, vedlikehold av egne veier eller lignende. I tillegg kan grunneier ta opp åkerstein som blir lagt langs vatnet til eget bruk. Man kan

ikke legge fra seg stein, sprengstein eller andre materialer i verneområdet. Dette gjelder også organisk materiale, som hage- og produksjonsavfall fra gårdsdriften, da det gjerne er avrenning av næringsstoffer knyttet til dette.

I forhold til Eidselva ble det i skjønnsbestemmelsen gjort spesiell avtale angående opprensning av løsmasser (vedlegg 2). Siden løsmasser i elveløpet kan forårsake heving av vannstand i Eidsvatnet kan grunneierne rense opp Eidselva til nivå bergterskel som ligger ca. 30 meter nedstrøms bru til gnr/bnr 33/79. I tillegg kan grunneierne utvide løpet i Eidselva for å redusere flomtopper, som spesifisert i skjønnet.

Ved ferdsel i verneområdet bes det at det vises spesiell forsiktighet ovenfor beitende og rastende fugl. Dette gjelder hele året, men spesielt i hekkesesong.

Bygninger og tekniske inngrep

Det kan ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø. Det vil si at tekniske inngrep som kan være forstyrrende for fugl ikke kan foretas. Inngrep kan være bygging av vei, naust/båtskjul eller flytebrygge. Spesielt er de grunne områdene i nord og sør-øst viktig for beitende og hekkende fugl.

Det krever dispensasjon fra verneforskriften jf. naturmangfoldloven §48, for oppføring av bygninger og andre tekniske inngrep. Da det er et generelt stort press i våtmarksområder vil forvaltningsmyndigheten være restriktiv i forholdt til tillatelse til dette.

Fugletårnet som er satt opp i nord-vestsiden av fuglefredningsområdet ligger utenfor vernegrensa. Det går en vannledning over sørenden av vatnet, mellom Eidselva og forsamlingshuset. Dersom det skal gjøres utskiftinger eller legges nye ledninger må dette søkes forvaltningsmyndigheten etter naturmangfoldloven § 48.

Om det er uklart om et tiltak vil endre naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø bes det ta kontakt med forvaltningsmyndigheten.

Turisme, friluftsliv og jakt

IV-1-2: Jakt, fangst, bruk av skytevåpen, samt slipp av hund er forbudt i fuglefredningsområdet, jf dog pkt 5-4 Utsetting av vilt er ikke tillatt.

V-2: Bestemmelsene i punkt 4 er ikke til hinder for grunneierens næringsvirksomhet, herunder bruk av eksisterende båttrett, fiskerett og beiterett i nåværende omfang. Dog skal de som ferdes i område utvise spesiell aktsomhet ovenfor rastende og beitende fugl.

V-4: Bestemmelsene i punkt 4 er ikke til hinder for fellefangst av mink i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

VI-3: Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til: Felling av vilt som gjør vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

Alle typer jakt og fangst er i utgangspunktet ikke tillatt inne i verneområdet. Unntaket er fellefangst av mink. Mink er en fremmed art som kan gjøre stor skade på lokale fuglebestander og er ikke ønskelig i verneområdet. Det kan gis tillatelse til felling av vilt som gjør vesentlig skade i verneområdet, om fellingen ikke vil virke negativt på verneformålet. Tillatelse gis etter søknad av forvaltningsmyndigheten. Dersom det blir aktuelt med felling av vilt skal dette gjøres i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

Grunneiere kan benytte seg av båt- og fiskerett i det omfang det ble gjort ved vernetidspunktet. Dette er noe uklart da det ikke finnes dokumentasjon på hvordan fiske foregikk den gang. Normal bruk av båt og fiske ses på som tillatt, så lenge det ikke er forstyrrende for fugl. Det er skrevet i forskriften at de som ferdes i området skal utvise spesiell aktsomhet ovenfor rastende og beitende fugl. Dette gjelder også ved bruk av båt (også kajakk/kano) og ved fiske. Det anbefales at slik aktivitet legges utenom hekketid og utenfor de grunne områdene av vatnet. Dette for å hindre forstyrrelse. Forvaltningsmyndigheten kan fastsette nærmere regler for ferdsele i området dersom dette ses på som nødvendig for å opprettholde verneformålet.

Garn bør i minst mulig grad benyttes da man kan fange og forstyrre fugl. Spesielt dykkender og lommer kan bli fanget i garn da disse dykker under vann. I enkelte perioder, spesielt vår og høst er det store mengder av fugl på vatnet. De største mengdene av dykkender er knyttet til de grunne områdene av vatnet (figur 8).

IV-3: Camping, teltslaging og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

Normal ferdsel innenfor verneområdet er tillatt, men vis forsiktighet spesielt i hekketiden. Området er tilrettelagt for publikum som ønsker å se på verneverdiene. Fra fugletårnet har man god oversikt over fugl som ligger på vatnet. Camping og oppsetting av telt kan ikke skje inne i verneområdet. Også oppsetting av kamuflasjeinnretning for fotografering er forbudt. For å komme til fugletårnet kan man følge skilt mot «Fuglefredningsområde» fra fylkesvei 131. Følger man veien et stykke kommer man til en parkeringsplass med informasjonstavle over verneområdet. Her fra går det sti ned til vatnet og fugletårnet, se på figur 13 for å få oversikt. Det er også mulighet for parkering ved forsamlingshuset.

Figur 13. Fra Fv 131 er det skiltet mot fuglefredningsområdet. På parkeringen er det en informasjonstavle og sti som fører til fugletårnet.

Figur 14. Ved nord-vestsiden av vatnet er det mulighet for parkering og til å lære mer om verneverdiene. Foto: Georg Bangjord

Det er viktig at det vises særlig hensyn til fugl i hekketiden.

Figur 15. Utsikt fra fugletårnet. Foto: Kjersti Misfjord.

Motorisert ferdsel

Verneforskriften regulerer ikke motorferdsel, og det blir motorferdselloven som blir gjeldene for Eidsvatnet. I forhold til motorferdselloven er det ikke tillatt med ferdsel med motorfartøy på innsjøer som mindre enn 2 km². Dette gjør at det er ikke tillatt med motorisert båtferdsel på Eidsvatnet. Det kan heller ikke ferdes med motorisert kjøretøy på land eller islagt vann der det regnes som utmark uten særskilt tillatelse, dette gjelder også i næringssammenheng. Det er kommunen som er myndighet på motorferdselloven.

Undervisning, informasjon og formidling

Det ble i 2005 laget et fugletårn rett utenfor vernegrensa til Eidsvatnet. Inne i tårnet er det informasjon om verneverdiene og en større plakater som viser oversikt over hvilke fuglearter som er aktuelle å se fra fugletårnet. Det er også satt opp informasjonsplakat ved parkeringsplassen. Fugletårnet og veien som går fra parkeringsplassen til fugletårnet blir vedlikeholdt av Statens naturoppsyn på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten etter behov. I 2016 ble stien vedlikeholdt samt utført en opprusting av brua. I tillegg ble det gjort leplanting langs stien som skal skjerme fugl fra eventuelle forstyrrelser fra stien.

Det kan gjøres unntak fra vernebestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser og arbeid av vesentlig samfunnsmessige betydning, jf. naturmangfoldloven § 48. Men bare så lenge tiltaket ikke virker negativt på verneformålet. Undervisning, undersøkelser og forskning som kun innebærer normal ferdsel kan utføres uten søknad.

Figur 16. Inne i fugletårnet kan man både lære mer om hvilke fuglearter som finnes i området og man har god utsikt til å observere de på vatnet. Foto: Kjersti Misfjord.

6.3 Oppsyn og administrasjon

Statens naturoppsyn (SNO) har ansvaret for oppsynet av Eidsvatnet fuglefredningsområde. SNO vil være den som står for nødvendige registrering av aktivitet og overvåking av flora og fauna.

Det er viktig å påpeke at det er et klart skille mellom forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet i verneområdene. Forvaltningsmyndigheten er de som gir eventuelle dispensasjoner eller avslag, mens oppsynet utfører oppdrag på vegne av forvaltningsmyndigheten enten det er i form av kontroll, informasjon, skjøtsel, kartlegging eller registrering.

Forvaltningsmyndigheten vil følge opp bevaringsmålene som er satt for verneområdet og gi en vurdering av tilstand. Forvaltningsmyndigheten kan fremme behov for oppsyn, skjøtsel- og tilretteleggingsarbeid og overvåkning/registreringer i verneområdet. Behovene skal helst være knyttet opp til den til enhver tid gjeldende tiltakstabellen, se vedlegg 6.

Skjøtsel og tiltak

Forvaltningsmyndigheten har etter § 47 i naturmangfoldloven anledning til å foreta skjøtsel for å opprettholde eller oppnå naturtilstanden som er formålet med vernet. Forvaltningsmyndigheten skal hvis mulig inngå avtale med grunneier/rettighetshaver om nødvendig skjøtsel. Med dette menes at grunneier må være villig til selv å gjennomføre skjøtselstiltak og ha kompetanse til å utføre dette. Forvaltningsmyndigheten kan ikke pålegge grunneier å foreta skjøtsel selv, men kan inngå avtale med andre om å utføre skjøtselstiltak hvis grunneier selv ikke ønsker, har mulighet eller kompetanse til å gjennomføre dette. Grunneier skal så vidt mulig varsles når skjøtselstiltak iverksettes, jf. naturmangfoldloven § 47 tredje ledd.

Utgifter til eventuelle skjøtsel og/eller tiltak dekkes av forvaltningsmyndigheten når dette er avtalt på forhånd. Midler til skjøtsel i verneområder legges inn i miljøforvaltningens årlige budsjetter gjennom bestillingsmøte, og må meldes inn til forvaltningsmyndigheten innen 15. november året i forveien.

Informasjon og formidling

Hovedhensikten med informasjon i og rundt verneområdene er å veilede slik at folk får økt kunnskap og forståelse for verneverdiene i området. Gjennom god og målrettet informasjon vil man sikre at de som ferdes i verneområdene på best mulig måte kan rette seg etter de krav som gjelder, og ta hensyn som trengs.

I Eidsvatnet fuglefredningsområde er det satt opp informasjonstavle ved parkeringen, som er innfallsporten til verneområdet, samt inne i fugletårnet. I tillegg kan man også finne informasjon om verneområdet i Naturbasen (<http://kart.naturbase.no/>). Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er i gang med å lage turtips fra verneområdene i fylket. Noen av disse turtipsene vil være tilgjengelig på Fylkesmannens hjemmeside i løpet av året 2016. Det er også et mål om at alle informasjonstavlene i alle verneområder skal inneholde QR-koder.

For å markere vernegrensen er det satt opp standardiserte verneskilt på de viktigste plasseringspunktene for vernegrensen.

Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 6.2. Punktene under viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Eidsvatnet fuglefredningsområde.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Søknad om dispensasjon fra et vernevedtak skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene.
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelse enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor som regel først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overprøves av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under den enkelte brukerinteresse. Det er viktig at det i all saksbehandling blir gjort en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på verneverdiene og forholdet til øvrige brukerinteresser.
4. Alle søknader skal vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8 til 12.
5. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal Fylkesmannen vurdere om saken skal anmeldes. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader.
6. Statens naturoppsyn og Fylkesmannen er ansvarlig for vurdering og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.
7. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: Bjugn kommune, Statens naturoppsyn, Miljødirektoratet og grunneiere dersom de berøres.
8. Miljødirektoratet er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage på vedtak sendes Miljødirektoratet via Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Fylkesmannen vurderer om det fremkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom Fylkesmannen opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Miljødirektoratet for endelig behandling og vedtak.
9. Behandlingstid for dispensasjonssøknader vil normalt ligge på ca. 3 uker.

Utenforliggende virksomhet

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomheter utenfor vernegrensene.

I naturmangfoldloven § 49 er det fastsatt en særskilt bestemmelse for virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov og hvor virksomheten kan innvirke på verneverdiene i verneområdet. I slike tilfeller skal den aktuelle myndigheten legge vekt på hensynet til disse verdiene i vurderingen av om en tillatelse bør gis og ved fastsetting av eventuelle vilkår. Bestemmelsene gjelder for tiltak som skjer utenfor verneområdet, men som kan ha negativ effekt på verneverdiene innenfor området, for eksempel gjennom forurensing, endring i vannstand og drenering.

For virksomhet utenfor verneområdene som ikke krever tillatelse, vil det være en aktsomhetsplikt for den enkelte, jf. naturmangfoldloven § 6. Det innebærer at enhver plikter å opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

Vannforskriften

Eidsvatnet og tilløpsbekkene omfattes av forvaltning etter vannforskriften. Målet med vannforskriften er at alt vatn skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Økologien brukes som mål på om tilstanden tilfredsstiller forskriftens krav, og vannkjemi brukes som støtteparametere. I følge vannforskriften skal det mest følsomme kvalitetselementet for gitte påvirkninger overvåkes, og for eutrofiering i innsjø er dette planteplankton og vannplanter. For tilløpsbekkene vil de mest følsomme kvalitetselementene for gitt påvirkning være begroingsalger og bunnfauna. Overvåkingen skal lede frem til en vurdering av behov for tiltak for å nå forskriftens målsetting. Vannforskriften endrer ikke myndighetsforhold, men gir konkrete frister for når målet skal nås, og ansvarlig myndighet må følge opp dette.

Det er nå utarbeidet en regional plan etter plan- og bygningsloven for forvaltning av vatn, med seks års plansyklus (regional vannforvaltningsplan). Forvaltningsplanen for Eidsvatnet fuglefredningsområde må dermed ses i sammenheng med «regional forvaltningsplan for vann 2016-2021» og «regionalt tiltaksprogram etter vannforskriften», da disse har et felles mål om bedret økologisk tilstand i Eidsvatnet.

Oppfølging av ulovligheter – håndtering og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av verneområdet er det viktig at lovverket følges opp og at overtredelser av lovverket blir sanksjonert gjennom illeggelse av straff eller forvaltningsmessige sanksjoner. SNO er forvaltningens feltapparat og vil reagere der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten.

For å ivareta lovens formål har naturmangfoldloven i kap. IX en rekke bestemmelser om håndheving og sanksjoner.

Fylkesmannen er delegert myndighet etter naturmangfoldloven kap. IX § 69-73, om:

Retting og avbøtende tiltak

Uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.

Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom.

Tvangsmulkt.

Miljødirektoratet har myndighet *til å gi pålegg om miljøerstatning*. Strafferammen for overtredelser av nærmere angitte bestemmelser i naturmangfoldloven eller bestemmelser gitt i medhold av loven, er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser, jf. naturmangfoldloven § 75.

Forvaltningsmyndigheter

Ansaret for Eidsvatnet fuglefredningsområde involverer følgende myndigheter:

Klima- og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge.

Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. KLD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven.

Miljødirektoratet er øverste fagmyndighet for naturvernområder i Norge og har hovedansvar for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven. Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Direktoratet er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. Direktoratet skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er forvaltningsmyndighet for Eidsvatnet fuglefredningsområde.

Fylkesmannen har ansvaret for at nødvendige tiltak blir igangsatt. Videre skal Fylkesmannen behandle og avgjøre alle søknader. Klage på vedtak skal gå via Fylkesmannen og sluttbehandles av Miljødirektoratet.

Bjugn kommune er myndighet på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning i Eidsvatnet fuglefredningsområde, eksempelvis plan- og bygningsloven, forurensingsloven, motorferdselloven, lokale forskrifter og forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav.

7 Kilder

Artsdatabankens faktaark Kanadagås ISSN1504-9140 nr. 218 utgitt 2012

Bergan, A.M. 2014. Vannøkologiske undersøkelser i vannområde Nordre Fosen i 2013. NIVA.

Cyvin, J. 1987. Utkast til skjøtelsesplaner for Eidsvatnet fuglefredningsområde. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 14 s.

DN-håndbok 13. 1999. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 2013. Forvaltningsplan for Litlvatnet naturreservat i Agdenes kommune

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 1998. Vannkvalitet i 5 mindre elver og 5 innsjøer i Sør-Trøndelag.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport per 01.03.1985.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke

Greipstad, I., Kværnø, S.H., Blankenberg, A.B. 2016. Avlastningsbehov og kilderegnskap Eidsvatnet. NIBIO rapport/VOL:2 NR:31,2016

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge

Hindrum, R. & Rygh, O. 1977. Ornitologiske registreringer i Brekkvatnet og Eidsvatnet, Bjugn kommune, Sør-Trøndelag. K. norske Vidensk. Selsk. Rapp. zool. Ser. 1977-10: 1-48.

Klausen, T.R., 2016, Undersøkelser i Eidsvatnet, SWECO, rapportnr: 1

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge; Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

Prestø, T. & Lyngstad, T. 2002. Biologisk mangfold i Bjugn kommune. NTNU Vitenskapsmuseet. Botanisk notat 2002-8. 1-79.

Internettkilde:

Artsdatabanken:	http://artsdatabanken.no/	07.01.2016
Miljødirektoratet Naturbase	http://kart.naturbase.no/	06.01.2016
Miljødirektoratet Vannmiljø	http://vannmiljø.miljødirektoratet.no/	08.04.2016
Vann-Nett:	http://vann-nett.no/	26.02.2016

Vedlegg:

Vedlegg 1 - Verneforskrift for Eidsvatnet fuglefredningsområde	ii
Vedlegg 2 – Spesielle skjønnsforutsetninger	iv
Vedlegg 3 - Grunneiere	v
Vedlegg 4 – Naturtyper og artsmangfold	vi
Vedlegg 5 - Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkingemetodikk	viii
Vedlegg 6 – Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag og fremdriftsplan	xi
Vedlegg 7 – Begrepsforklaring	xii
Vedlegg 8 – Vernekart for Eidsvatnet fuglefredningsområde	xiii

Vedlegg 1 - Verneforskrift for Eidsvatnet fuglefredningsområde

Forskrift om fredning for Eidsvatnet fuglefredningsområde, Bjugn kommune, Sør-Trøndelag.

Fastsatt ved kgl.res. av 23. desember 1983. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I.

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 14, 2. ledd og § 9, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er fuglelivet og fuglenes livsmiljø ved Eidsvatnet i Bjugn kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet ved kgl.res. av 23. desember 1983 under betegnelsen «Eidsvatnet fuglefredningsområde».

II.

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 26/2; 26/3; 26/4; 27/1; 27/5; 27/7,8; 27/13,22; 27/20; 33/1; 33/2; 33/3; 33/5; 33/6; 33/9; 33/11; 33/13; 33/21; 33/22; 33/23; 33/24; 33/52; 33/79.

Fuglefredningsområdet dekker et areal på ca 670 dekar, hvorav ca 650 dekar er vannareal.

Grensene for fuglefredningsområdet framgår av grensebeskrivelse og kart i målestokk 1:5.000, datert Miljøverndepartementet april 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Bjugn kommune, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for fuglefredningsområdet skal avmerkes i marka, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III.

Formålet med fredningen er å bevare et rikt og interessant fugleliv og en viktig trekklokalitet for vannfugl.

IV.

For fuglefredningsområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. Fugler, herunder deres reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse (jf. viltlovens § 3).
Jakt, fangst, bruk av skytevåpen, samt slipp av hund er forbudt i fuglefredningsområdet, jf dog pkt. V, 4.
Utsetting av vilt er ikke tillatt.
For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø, som f.eks. bygging av veger, nydyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak eller oppfylling av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler.
Opplistingen er ikke uttømmende.

3. Camping, teltslaging og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

V.

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Grunneierens næringsvirksomhet, herunder bruk av eksisterende båttrett, fiskerett og beiterett i nåværende omfang. Dog skal de som ferdes i området utvise spesiell aktsomhet overfor rastende og beitende fugl.
3. Opprensning av eksisterende grøfter og kanaler.
4. Fellefangst av mink i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

VI.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av vilt som gjør vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Etablering av nye grøfteavløp for drenering av tilgrensende arealer.

VII.

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII.

Forvaltningsmyndigheten kan fastsette nærmere regler for ferdselen i området, dersom dette er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen.

IX.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom disse ikke strider mot formålet med fredningen.

X.

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

XI.

Den myndighet Kongen har etter § 10 til å fastsette nærmere bestemmelser om områdene og deres skjøtsel, etter § 21 til merking av fredninger m.v., etter § 22 om regulering av ferdsel og etter § 23 om å gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene, overføres for disse områder til Miljøverndepartementet.

XII.

Disse bestemmelser trer i kraft straks.

Vedlegg 2 – Spesielle skjønnsforutsetninger

10.10.1988 – Advokat Gunnar Greger Hagen

1.

Grunneierne har rett til å renske opp Eidselva til nivå bergterskel som ligger ca. 30 m nedstrøms bru til gnr 33 bnr 79. Det vil si at eksisterende og fremtidige løsmasser i elveløpet som forårsaker heving av vannstanden i Eidsvatnet, av grunneiere kan renskes bort.

Videre har grunneierne rett til å utvide løpet i Eidselva for å redusere flomtoppene, herunder å utvide brugjennomløpet til gnr 33 bnr 79 m.fl.

2.

Grunneierne har også rett til å ta opp åkerstein som blir henlagt langs vatnet for eget bruk. Retten til uttak av sand og stein fra/ved vatnet er såkalt gårdsbehovsrett, og er således ikke strengt avgrenset til støpesand og vedlikehold av veier, men kan også benyttes til andre tilsvarende behov på gården. Derimot omfatter ikke retten til uttak av sand og stein fra det fredete området rett til oppbygging av ridebane mv.

3.

Åpent for omlokalisering av grøfteløp i sammenheng med omgrøfting av tidligere dyrket areal. Mulighet for endring av eksisterende grøfteavløp ved omgrøfting.

Ikke åpent for nye avløp i sammenheng med nydyrking.

Vedlegg 3 - Grunneiere

Det er gjort endringer i eiendommer siden vernevedtaket. Av de eiendommene som er listet opp i forskriften er noen fått endra gnr/bnr, delt ifra eller er nå utenfor verneområdet.

Dette kommer frem i denne listen:

Navn	Adresse		Gnr/bnr
Njål Furunes	Furunesveien 235	7160 Bjugn	26/2
Kåre Arnfinn Hoff	Furunesveien 224	7160 Bjugn	26/3
Andreas Søraker	Furunesveien 190	7160 Bjugn	26/4
Alf Henrik Nebb	Skavdalsveien 83	7160 Bjugn	27/1
Anita Strand	Skavdalsvikan (sv72)	7160 Bjugn	27/5
Roar Walsøe	Skavdalsvikan	7160 Bjugn	27/5
Kjell Furunes	Skavdalsveien 31	7160 Bjugn	27/7
			27/8 Ikke lenger eksisterende
			27/13 Er nå utenfor verneområdet
			27/22 Ikke lenger eksisterende
			27/20 Ikke lenger eksisterende
Hans Eide	Eidsveien 115	7160 Bjugn	33/1
Jan Gustav Hyllmark	Eidsveien 127	7160 Bjugn	33/2
Eyal Zandany	Eidsveien 175	7160 Bjugn	33/3
Edel V Eide Zandany	Eidsveien 175	7160 Bjugn	33/3
Jan Vollan	Furunesveien 350	7160 Bjugn	33/5
Jorunn Eide	Eidsveien 95	7160 Bjugn	33/6
Oddvar Jenssen	Furunesveien 281	7160 Bjugn	33/9
Helge Sørmyr	Furunesveien 386	7160 Bjugn	33/11
Arnt Eide	Gate 4 11A	6700 Måløy	33/13
Helge Sørmyr	Furunesveien 386	7160 Bjugn	33/21
Helge Sørmyr	Furunesveien 386	7160 Bjugn	33/22
Linda Hagen	Eidsveien 12	7160 Bjugn	33/23
			33/24 Er nå utenfor verneområdet
Bodhild Helene Hammern	Eidsveien 38	7160 Bjugn	33/52
Ivar Eide	Eidsveien 41	7160 Bjugn	33/79
Ivar Skavdal	Skavdalsveien 17	7160 Bjugn	27/15 er ny i stedet for 27/20
Anita Strand	Skavdalsvikan	7160 Bjugn	27/16 er ny, delt fra 27/5
Roar Walsøe	Skavdalsvikan	7160 Bjugn	27/16 er ny, delt fra 27/5
Helge Sørmyr	Furunesveien 386	7160 Bjugn	33/139 er ny i stedet for 33/24
Kongsvoll forsamlingshus	Furunesveien 411	7160 Bjugn	33/77 er ny

Vedlegg 4 – Naturtyper og arts mangfold

Fauna

Art	Status*	Antall [anslag normalfunn hekkinger (h)/ trekkende (t))/etc.]	Stedfesting	Kommentar [tidspunkt på året etc.]
Bergand	VU	1-16	VV00000510	
Bergirisk	NT	1-34	VV00000510	
Brushane	EN	1-200	VV00000510	
Dvergdykker	VU	1-2	VV00000510	
Dvergmåke	VU	1	VV00000510	
Fiskemåke	NT	1-70	VV00000510	
Fiskeørn	NT	1	VV00000510	
Gjøk	NT	1	VV00000510	
Gulspurv	NT	1-13	VV00000510	
Havelle	NT	1-2	VV00000510	
Hettemåke	VU	1-9	VV00000510	
Horndykker	VU	1-2	VV00000510	
Hønehauk	NT	1	VV00000510	
Knekkand	EN	1	VV00000510	
Lappfiskand	VU	1	VV00000510	
Makrellterne	EN	1-29	VV00000510	
Myrhauk	EN	1	VV00000510	
Sandsvale	NT	1-30	VV00000510	
Sanglerke	VU	1	VV00000510	
Sivhøne	VU	1	VV00000510	
Sivspurv	NT	1-2	VV00000510	
Skjeand	VU	1-3	VV00000510	
Snadderand	NT	2	VV00000510	
Sothøne	VU	1-4	VV00000510	
Stjertand	VU	1-4	VV00000510	
Storspove	VU	1-4	VV00000510	
Stær	NT	1-90	VV00000510	
Svartand	NT	1-3	VV00000510	
Svarthalespove	EN	1-3	VV00000510	
Sædgås	VU	1-7	VV00000510	
Taksvale	NT	1-10	VV00000510	

Tyrkerdue	NT	1	VV00000510
Tyvjo	NT	1	VV00000510
Vaktel	NT	1	VV00000510
Vannrikse	VU	1	VV00000510
Vipe	EN	1-22	VV00000510
Oter	VU	1	VV00000510

Tabell 1. Tabellen viser rødlistede, særegne, eller sjeldne arter og deres funnområder.

*rødlistestatus pr 2015. Hentet fra artskart 04.01.2016.

Naturtyper

Tabell 2. Tabellen viser viktige naturtyper og deres areal.

Naturtype	Status	Areal	Stedfesting	Kommentar
Rik kulturlandskapssjø	A	671 daa	BN00003959	Svært viktig

Vedlegg 5 - Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk

Tabell 3. Tabellen viser forvaltningsutfordringer i Eidsvatnet fuglefredningsområde.

Forvaltningsutfordring	Relevans	Aktuelle tilstandsvariabler*
Gjengroing	X	PRAR, EU, GG
Fremmede arter		FA
Naturtypekartlegging		
Forsøpling, inngrep		PRFO, PRFI

*forkortelser jf. NIN.

Bevaringsmålene for Eidsvatnet er «Eidsvatnet fuglefredningsområde skal ikke preges av gjengroing» og «Bestanden av fremmede arter i Eidsvatnet skal ikke økes». For å oppnå dette målet skal tilstandsvariabelen for areal, eutrofiering og fremmedartsinnslag overvåkes.

1. Areal (PRAR)

Ved å måle arealet på åpent vannspeil på Eidsvatnet kan man si noe om hvor raskt og i hvilken grad gjengroingen skjer. Dette gjøres ved GIS-analyse av eldre og fremtidige fly-/satellittbilder. Referansetilstanden vil være lik tilstand ved vernetidspunkt. Målt areal innenfor vannlinja rundt Eidsvatnet er 650 daa. I 2013 var vannspeilet på 508 daa, det vil si at 142 daa var dekket med vegetasjon

Tilstandsvariabelen for Areal (PRAR) klassifiseres i følgende trinn:

1. Liten endring
2. Moderat endring
3. Stor grad av endring

Tabell 4. Bevaringsmål som er satt for Areal, som er en forvaltningsutfordring i Eidsvatnet fuglefredningsområde

Bevaringsmål	Tilstandsvariabel	Overvåking		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Målenhet_intervall
		Start	Fre-kvens	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	
Innen overvåking objekt VV000005 10 har tilstandsvariabelen PRAR god tilstand	PRAR Areal	2016	5	1	0 - 50	2	50 - 150	3	150 - 650	Areal daa med vegetasjon.

Overvåkning

Overvåkningsmetoden som skal benyttes er GIS-analyse av satellittbilder som overvåkingsobjekt. Registreringene bør gjøres når det finnes nye bilder tilgjengelig og vil bli registrert i NatStat. I tillegg kan en NIN-kartlegging bidra til med å følge utviklingen av området.

2. Eutrofieringsstilstand (EU)

Ved å registrere eutrofieringsarter (f.eks. tjønnaks) i vatnet kan man få en pekepinn på hvilken påvirkning eutrofieringen har.

Tilstandsvariabelen for Eutrofieringstilstand (EU) klassifiseres i følgende trinn:

1. God – Artssammensetningen mangler indikatorer på eutrofiering.
2. God – Artssammensetningen inneholder noen eutrofieringsbegunstigete arter.
3. Middels – Artssammensetningen gir entydige indikasjoner på eutrofiering
4. Middels - Artssammensetningen gir entydige indikasjoner på eutrofiering
5. Dårlig – Artssammensetningen er sterkt preget av eutrofiering
6. Dårlig – Sterk eutrofieringseffekt.

Tabell 5. Bevaringsmål som er satt for Eutrofieringstilstand, som er en forvaltningsutfordring i Eidsvatnet fuglefredningsområde

Bevarings-mål	Tilstands variabel	Overvåking		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Målenhet_intervall
		Start	Fre-kvens	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	
Innen overvåking objekt VV000005 10 har tilstandsvariabelen EU god tilstand	EU Eutrofieringstilstand	2017	10	1 og 2	0 – 0,08	3 og 4	0,09 - 0,16	5 og 6	0,17 - 1	Antall individer

Overvåkning

Overvåkningsmetoden som skal benyttes er registrering av eutrofieringsarter i bestemte linjer. Verdiene vil bli justert etter utførelse første gang. Disse vil bli registrert i NatStat.

3.Fremmedartsinnslag (FA)

Prøvefiske med garn er den beste metoden for å anslå gjeddebestanden i Eidsvatnet. Det bør da settes ut garn på våren under gyteperioden når gjedda er mest aktiv, samt en gang høsten (oktober/november). Man bør helst unngå å sette garn i hekketiden til fugl.

Tilstandsvariabelen for Fremmedartsinnslag (FA) klassifiseres i følgende trinn:

0. God – Uten fremmedartsinnslag
1. God – Uten svartelisteartsinnslag
2. Middels – Svakt fremmedartsinnslag
3. Dårlig – Moderat fremmedartsinnslag
4. Dårlig – Sterkt fremmedartsinnslag
5. Dårlig – Gjennomgripende fremmedartsinnslag

Tabell 6. Bevaringsmål som er satt for Fremmedartsinnslag, som er en forvaltningsutfordring i Eidsvatnet fuglefredningsområde.

Bevarings- mål	Tilstands- variabel	Overvåking		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Målenhet_intervall
		Start	Fre- kvens	NiN- trinn	Målt mengde	NiN- trinn	Målt mengde	NiN- trinn	Målt mengde	
Innen overvåking subjekt VV000005 10 har tilstands- variabel FA God – Middels tilstand	FA Fremmedart sinnslag	2017	5	≤1	1%	2	1%≤5%	≥3	≥5%	% av fiskearter i verneområdet

Overvåkning

Overvåkningsmetoden som skal benyttes er prøvefiske ved inn- og utløpsbekker til Eidsvatnet fuglefredningsområde.

Vedlegg 6 – Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag og fremdriftsplan

Bev. Mål	Når	Tiltak	Ansvarlig	Kostnad (inkl mva)	Finansiering
Formidling	2016	Adkomst publikumsanlegg*	SNO	25.000,-	Bestillingsdialogen
PRAR	2016	Kartlegging NIN	FM/Mdir	100.000,-	Mdir/Bestillingsdialogen
EU	2020	Overvåkning av vannkvalitet	Vannområdet	50.000,-	Overvåkningsmidler (Fylkesmannen)
EU	Ved behov	Fjerne flytebladvegetasjon	SNO	10.000,-	Bestillingsdialogen
	Årlig	Vedlikeholde fugletårn	SNO	5.000,-	Bestillingsdialogen
EU	2018-2020	Opprette rensedammer	FM/Vannområdet	500.000,-	SMIL/Bestillingsdialogen
EU	2018	Kartlegging av spredt avløp	Vannområdet		Bjugn kommune
EU	2017-2018	Kartlegging av områder som trenger kantsone + etablering av kantsoner	FM	50.000,-	SMIL/Bestillingsdialogen
EU	Ved behov	Søppelrydding	SNO		Bestillingsdialogen

* Det er i 2016 planlagt arbeid på adkomst til publikumsanlegg. Dette vil være opparbeiding og kanalisering av sti, opprusting av bru og leplanting rundt fugletårnet.

SNO: Statens naturoppsyn

FM: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Mdir: Miljødirektoratet

Vannområdet Nordre Fosen planlegger kartlegging og registrering av avløp i nedslagsfeltet til Eidsvatnet og tilløpsbekkene, etablering av kantsoner langs Eidsvatnet og tilløpsbekkene, samt gi restriksjoner for gjødselspredning ved Eidsvatnet.

Vedlegg 7 – Begrepsforklaring

Bevaringsmål og bevaringsmålobjekt

Et bevaringsmål er en kort beskrivelse av en ønsket tilstand for en naturtype (evt. annet kartobjekt). Kartobjektet som det da er knyttet bevaringsmål til kalles **bevaringsmålobjekt**. Ofte er slike objekt allerede etablert, f.eks. i Natur i Norge (NiN) - databasen/Naturbasen.

Tilstandsvariabler

Man bruker en eller flere **tilstandsvariabler** (eks. Fremmedartsinnslag (FA)) for å måle **tilstanden** til bevaringsmålobjektet. De fleste tilstandsvariablene er definerte i Artsdatabankens Naturtypebase (variasjon-tilstandsøkokliner).

Tilstandsklasser

Samtidig med at forvaltningsmyndigheten fastsetter bevaringsmål, skal de også gi konkrete grenseverdier for tre **tilstandsklasser**; *god tilstand*, *middels tilstand* eller *dårlig tilstand*. Lokal overvåking av en tilstandsvariabel, vil resultere i et tall eller ja/nei. Dette resultatet plasserer variabelen i en av de tre tilstandsklassene. Det er forvaltningsmyndigheten som fastsetter grenseverdiene for disse tilstandsklassene. Det kan være aktuelt å justere grenseverdiene når man får tilgang til konkrete overvåkingsdata.

Målt tilstand for den aktuelle tilstandsvariabelen kan "oversettes" til et NiN-trinn (eller egendefinert trinn).

NiN trinndeling

I NiN-kartlagte områder er det ofte registrert tilstandsvariabler med et tilhørende **NiN-trinn** (eks. FA-Fremmedartsinnslag = 2). Overvåkingsdata kan brukes for å angi NiN-trinn for en tilstandsvariabel. Dersom overvåkingsdata viser endringer i fremmedartsinnslaget, kan det derfor være aktuelt å revidere NiN-trinnet som er gitt i kartleggingsdataene. Hvis forvaltningsmyndigheten ønsker å overvåke en tilstandsvariabel som ikke er plassert på et NiN-trinn, må man selv fastsette trinnet.

Overvåkingsmetode

Overvåking av tilstand skjer etter en **overvåkingsmetode**. Metoden har alltid geografiske egenskaper (f.eks. bevaringslinje, transekt, overvåkingsrute), og skal kunne vises på kart. Dette kartobjektet beskriver metoden. Dette skal registreres i fagsystemer for verneområder kalt NatStat. Overvåkingsmetoden skal også inkludere en beskrivelse av hvordan data skal innhentes. Beskrivelsen kan bestå av tekst og illustrasjonsfoto. Det er avgjørende at metoden er godt dokumentert og kan gjentas. Overvåkingen skal alltid resultere i et tall, eller ja/nei.

Tiltak

Dersom bevaringsmålets tilstand utløser tiltak, kan det være behov for å definere hvilket område tiltaket skal gjøres i. Dette gjøres evt. i SNOs Verneområdelogg.

Vedlegg 8 – Vernekart for Eidsvatnet fuglefredningsområde

